

Sygn. akt *I ACa 126/20*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Kaźmierczak

Sędziowie: Elżbieta Fijałkowska

Piotr Górecki

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2020 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **L. O.**

przeciwko **Skarbowi Państwa(...)**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 6 listopada 2019 roku, sygn. akt XVIII C 503/19

1. **oddala apelację;**

2. **nie obciąża powoda kosztami procesu.**

Elżbieta Fijałkowska Małgorzata Kaźmierczak Piotr Górecki

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 listopada 2019 roku Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił powództwo L. O. przeciwko Skarbowi Państwa – (...)zastępowaniu przez Prokuratorię (...) o zapłatę zadośćuczynienia (punkt 1 wyroku) oraz nie obciążył powoda kosztami procesu (punkt 2 wyroku).

Wydając powyższy wyrok Sąd pierwszej instancji ustalił, że Sąd Okręgowy w Poznaniu, XVI Wydział Karny, wyrokiem z dnia 12 marca 2018 roku (sygn. akt XVI K 18/18) po rozpoznaniu sprawy o wyrok łączny L. O. połączył kary wymierzone przez:

a. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. wyrokiem z dnia 2 lutego 2017 roku (sygn. akt VIII K 754/15), zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 30 sierpnia 2017 roku (sygn. akt IV Ka 566/17), to jest karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;

b. Sąd Rejonowy – P. w P. wyrokiem z dnia 10 maja 2017 roku (sygn. akt VIII K 114/16), zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 4 października 2017 roku (sygn. akt IV Ka 934/17), to jest karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;

c. Sąd Rejonowy w (...) z dnia 7 marca 2017 roku (sygn. akt II K 263/15), to jest karę 5 lat pozbawienia wolności oraz grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych po 15 zł;

d. Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 30 sierpnia 2017 roku (sygn. akt XVI K 134/17), to jest karę 15 lat pozbawienia wolności;

e. oraz Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 27 kwietnia 2006 roku (sygn. akt II K 1182/05), Sąd Okręgowy w (...) z dnia 10 października 2013 roku (sygn. akt XII K 39/12), Sąd Okręgowy w (...) z dnia 15 kwietnia 2015 roku (sygn. akt XII K 71/14), przy czym kary orzeczone tymi wyrokami połączono już wcześniej i wymierzono skazanemu karę łączną 540 stawek dziennych grzywny po 30 zł.

Ostatecznie, na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. Sąd Okręgowy wymierzył skazanemu karę łączną 19 lat pozbawienia wolności, zaś na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. karę łączną grzywny w wymiarze 720 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł.

W uzasadnieniu wydanego wyroku, Sąd Okręgowy poczynił ustalenia, jakie przepisy dotyczące kary łącznej winny mieć zastosowanie w sprawie. Powołał się przy tym na treść art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 396), zgodnie z którym przepisów rozdziału IX k.k. (dot. kary łącznej)

w brzmieniu nadanym tą ustawą (ustawą nowelizującą), nie stosuje się do kar prawomocnie orzeczonych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks karny, chyba, że zachodzi potrzeba orzeczenia kary łącznej w związku z prawomocnym skazaniem po dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej. Jak dalej wskazał Sąd Okręgowy, wszystkie z kar wymierzonych skazanemu, podlegających rozpoznaniu, orzeczone zostały już po wejściu w życie wspomnianej nowelizacji. Oznacza to, że zastosowanie winny znaleźć

w sprawie przepisy nowe.

Ustalając wymiar kary łącznej, Sąd wziął pod uwagę zarówno związek podmiotowo-przedmiotowy zachodzący między poszczególnymi przestępstwami, jak również okoliczności zaistniałe już po wydaniu przedmiotowych wyroków, w tym także zachowanie skazanego podczas odbywania kary pozbawienia wolności.

Od powyższego wyroku apelację wywiódł obrońca skazanego, podnosząc zarzut rażącej surowości orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności i wnioskując o jej złagodzenie.

Wyrokiem z dnia 22 maja 2018 roku Sąd Apelacyjny w Poznaniu, II Wydział Karny (sygn. akt II AKa 80/18) utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata K. M. kwotę 147,60 zł, w tym VAT tytułem kosztów nieopłaconej obrony z urzędu w postępowaniu odwoławczym i zwolnił skazanego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że na wysokość orzeczonej kary łącznej wymierzonej przez Sąd Okręgowy wpływ miała między innymi opinia o skazanym dotycząca jego zachowania w zakładzie karnym, ilość i znaczenie dóbr prawnie chronionych, przeciwko którym skazany wykroczył, duży ciężar gatunkowy popełnionych przestępstw, zakwalifikowanie skazanego już w listopadzie 2009 roku do osadzonych stwarzających poważne zagrożenie społeczne lub poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego lub aresztu śledczego, wdawanie się w bójkę z innymi osadzonymi, naruszenie nietykalności fizycznej funkcjonariusza (...) (...) wulgarnie zachowanie wobec personelu medycznego, niszczenie mienia jednostki, nawiązywanie nielegalnych kontaktów oraz brak krytycyzmu wobec popełnionych przestępstw. Z tak wymienionymi wyżej przesłankami Sąd Apelacyjny się zgodził i uznał, że wymierzone kary łączne pozbawienia wolności i grzywny są sprawiedliwe i nie rażą swą surowością, a jednocześnie zapewniają

prawkłowe oddziaływanie wychowawcze i zapobiegawcze wobec skazanego, jak również uwzględniają potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Odwołując się do art. 417 § 1 k.c. oraz art. 448 k.c. Sąd Okręgowy zważył, iż powód nie wykazał zaistnienia żadnych przesłanek warunkujących przyznanie mu zadośćuczynienia.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że w niniejszej sprawie ostatni (chronologicznie) z wyroków podlegających łączeniu zapadł w dniu 29 września 2016 roku (wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu, sygn. akt XVI K 137/12), co obligowało Sąd Okręgowy do zastosowania znowelizowanych przepisów dotyczących wymiaru kary łącznej [w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw z dnia 20 lutego 2015 roku (Dz.U. z 2015 r. poz. 396, dalej ustawa nowelizująca)].

W ocenie Sądu pierwszej instancji kwestionowane przez powoda orzeczenie, tj. wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 marca 2018 roku, sygn. akt XVI K 18/18 jest więc zgodne z prawem, co zostało również dowiedzione w postępowaniu odwoławczym, które toczyło się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu. Powód nie wykazał bezprawności w działaniu pozwanego Skarbu Państwa, zatem jego powództwo podlegało oddaleniu, o czym Sąd pierwszej instancji orzekł w punkcie I wyroku.

W punkcie II wyroku Sąd pierwszej instancji postanowił nie obciążać powoda kosztami procesu z uwagi na fakt wieloletniej izolacji w zakładach karnych, brak źródeł dochodu i oszczędności.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód. Z treści apelacji wynika, że powód zaskarżył przedmiotowe orzeczenie w części, tj. w punkcie 1 wyroku oraz wniósł o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia za doznane straty niematerialne”.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji powoda w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – (...)

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji i na podstawie art. 382 k.p.c. czyni je własnymi. Na aprobatę nie zasługują jednakże rozważania prawne Sądu Okręgowego, przy czym podkreślić należy, że nie doprowadziło to do zmiany zaskarżonego orzeczenia, jako że zaskarżony wyrok odpowiadał prawu.

Sąd Okręgowy błędnie bowiem przyjął, że podstawę prawną dochodzonego przez powoda roszczenia stanowi art. 417 § 1 k.c. Tymczasem powód wywodził swoje roszczenie z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 marca 2018 roku (sygn. akt XVI K 18/18), wydanego

w ocenie apelującego niezgodnie z obowiązującymi przepisami kodeksu karnego, dotyczącymi kary łącznej (art. 86 k.k.). W konsekwencji podstawy prawnej dochodzonego roszczenia winno doszukiwać się w art. 417¹ § 2 k.c., zgodnie z którym jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Cytowany przepis stanowi lex specialis

w stosunku do generalnych zasad odpowiedzialności państwa i jednostek samorządu terytorialnego zawartych w art. 417 k.c. oraz reguluje szczególne warunki odpowiedzialności odszkodowawczej za niezgodne z prawem wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji administracyjnej .

Uzyskanie odszkodowania za szkodę wyrządzoną poprzez wydanie prawomocnego orzeczenia jest warunkowane wcześniejszym stwierdzeniem we właściwym postępowaniu jego niezgodności z prawem. Innymi słowy, powód występując z roszczeniem odszkodowawczym winien wykazać, że wcześniej uzyskał prejudykat, jednoznacznie potwierdzający niezgodność z prawem ww. wyroku Sądu Okręgowego z dnia 12 marca 2018 roku. Z art. 417¹ § 2 k.c. wynika ten skutek, że w postępowaniu odszkodowawczym sąd nie może samodzielnie dokonywać ustaleń prejudykalnych, a wystąpienie z roszczeniem odszkodowawczym powinno być poprzedzone rozstrzygnięciem właściwego organu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 10 lutego 2012 roku, sygn. akt I ACa 1418/11). Stwierdzenie niezgodności wyroku karnego mogło nastąpić w procedurach przewidzianych w postępowaniu karnym. Z kolei powód pomimo ciężącego na nim ciężaru dowodu nie wykazał zaistnienia prejudykatu świadczącego o niezgodności z prawem przedmiotowego wyroku karnego z dnia 12 marca 2018 roku.

Nie można nadto zgodzić się ze skarżącym, iż został on w niniejszej sprawie pozbawiony prawa do rzetelnego procesu. Sąd Okręgowy, a następnie na skutek wniesionego przez powoda zażalenia z dnia 26 kwietnia 2019 roku, Sąd Apelacyjny rozpoznały jego wniosek o ustanowienie adwokata z urzędu, stwierdzając, że udział profesjonalnego pełnomocnika po stronie powoda nie jest potrzeby (art. 117 § 5 k.p.c.). Z przedłożonych przez powoda pism procesowych oraz sposobu formułowania żądań procesowych nie wynika nadto, aby potrzeba ustanowienia pełnomocnika nastąpiła później, w trakcie trwania procesu.

Natomiast nierozpoznanie wniosku dowodowego zawartego w piśmie z dnia 28 sierpnia 2019 roku podyktowane było jego zbędnością dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, co znalazło odzwierciedlenie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Uznanie przez Sąd pierwszej instancji, że powołane przez powoda dowody są niepotrzebne nie świadczy o pozbawieniu go do możliwości obrony swoich praw w procesie. Pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw nie dotyczy bowiem sytuacji, w której sąd pomija środki dowodowe zgłaszane przez stronę, uznając, że materiał dowodowy zebrany jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2016 roku, II PK 254/15).

Na uwzględnienie nie zasługiwał również zarzut nieprzekazania niniejszej sprawy przez Sąd pierwszej instancji do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na fakt, że stroną pozwaną jest Skarb Państwa - (...) jako, że zmiana regulacji w tym zakresie nastąpiła po wydaniu zaskarżonego wyroku tj. z dniem 07.11.2019r. (art. 44² k.p.c. dodany ustawą z 04.07.2019r-Dz.U.2019r, poz.1469).

Bezprzedmiotowy okazał się zarzut apelacji dotyczący wydania wyroku karnego z dnia 12 marca 2018 roku przez sędziego Sądu Okręgowego w Poznaniu P. K., powołanego zdaniem powoda, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku (o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Wobec braku prejudykatu stwierdzającego niezgodność ww. wyroku Sądu Okręgowego z dnia 12 marca 2018 roku z prawem, co skutkowało oddaleniem powództwa, rozpoznawanie tegoż zarzutu stało się zbędne.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako nieuzasadnioną na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. Z uwagi na sytuację majątkową powoda – brak źródeł dochodu spowodowany wieloletnią izolacją w zakładach karnych Sąd Apelacyjny odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu.

Elżbieta Fijałkowska Małgorzata Kaźmierczak Piotr Górecki

--	--	--